

آثار فنی-اقتصادی انتقال دانش و فناوری بر ارتقای بهره‌وری آب در عرصه‌های تولید

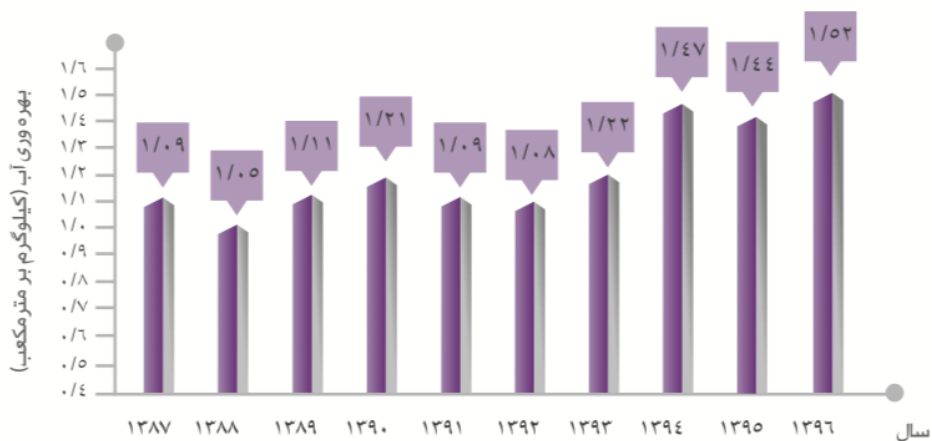
موسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی *

بیان مسئله

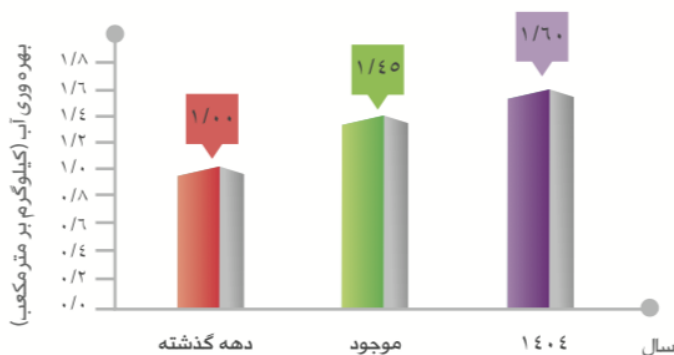
در ایران مانند سایر کشورهای جهان، حجم زیادی از آب در بخش کشاورزی مصرف می‌شود. حجم آب‌های تجدیدپذیر کشور نیز به علت تغییر اقلیم و الگوهای نامناسب مصرف آب با حدود ۲۰ درصد کاهش به ۱۰۰ میلیارد مترمکعب در سال کاهش یافته است. بدین ترتیب، افزایش بهره‌وری آب بویژه در حوزه کشاورزی به‌عنوان یکی از شاخص‌های مهم مصرف بهینه آب آبیاری در اسناد و قوانین بالادستی کشور مطرح و در مدیریت و برنامه‌ریزی‌های مرتبط با توسعه آب و خاک کشور مورد توجه زیادی قرار گرفته است.

دستاوردهای افزایش بهره‌وری آب در ایران

با توجه به اجرای نتایج تحقیقات در عرصه کشاورزی توسط واحدهای علمی و اجرایی وزارت جهاد کشاورزی، شاخص بهره‌وری آب در کشور از حدود ۱ کیلوگرم بر متر مکعب در سال ۱۳۸۷ به حدود ۱/۴۵ کیلوگرم بر مترمکعب در سال ۱۳۹۶ افزایش یافته است (شیب صعودی ۰/۰۴۵ کیلوگرم در سال). بنابراین، طی دو برنامه توسعه چهارم و پنجم، شاخص بهره‌وری آب افزایش ۴۵ درصدی داشته که به معنای اثربخشی فعالیت‌های صورت‌گرفته در کشور است. در مجموع، فعالیت‌های مرتبط با حوزه افزایش تولید و کاهش حجم آب مصرفی دو علت اصلی افزایش بهره‌وری آب در کشور محسوب می‌شود. با ادامه روند افزایشی، دستیابی به اهداف برنامه چشم‌انداز ۲۰ ساله برای این شاخص (۶/۶ کیلوگرم بر مترمکعب) نیز میسر خواهد شد.

روند تغییرات بهره‌وری آب طی سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۹۶

مقایسه وضعیت گذشته و فعلی بهره‌وری آب با اهداف چشم‌انداز بیست ساله

پتانسیل اقتصادی و اثر بخشی

افزایش ۰/۰۱ شاخص بهره‌وری آب: معادل صرفه‌جویی به میزان ۷۰۰ میلیون مترمکعب در سال

افزایش ۰/۰۱ شاخص بهره‌وری آب: معادل افزایش یک میلیون تن محصول بیشتر

حفظ نرخ رشد ۰/۰۴۵ در سال برای بهره‌وری آب: معادل افزایش حجم ۱۰ سد کرج به چرخه تولید

حفظ نرخ رشد ۰/۰۴۵ در سال برای بهره‌وری آب: معادل افزایش حدود ۴ میلیون تن تولیدات کشاورزی

حفظ نرخ رشد ۰/۰۴۵ در سال برای بهره‌وری آب: معادل ۲۰۰ هزار میلیارد ریال صرفه اقتصادی در کشور